

УДК 631.15.33.001.7

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ НЕДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В МЕЖАХ СІЛЬСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ

**Краля В.Г., АСПИРАНТКА,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМ. ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

В статті йдеться про необхідність моделювання системи недержавного управління, проаналізовано напрямки вирішення проблеми на прикладі Богодухівського району Харківської області.

Speech goes in the article about the necessity of simulate of the system of unpublic management ,analyze of direction of decision problem.

Постановка проблеми. Недержавний менеджмент у спеціальній науковій літературі пов'язується з так званим глобальним менеджментом. Процес формування глобального менеджменту започаткований у другій половині минулого століття сприяв прискоренню процесу створення багаточисельних форм об'єднань організацій-підприємств таких як підприємницькі спілки, асоціації, кооперативні спілки, холдинги та об'єднання з участю фінансового капіталу. Все ширше розповсюджуються такі різновиди об'єднань як кластери, віртуальні корпорації, стратегічні альянси . Цілком зрозуміло що жодне з таких об'єднань не може існувати без власної системи управління, здатної здійснювати якісний менеджмент. Отже, важливість моделювання системи недержавного управління не викликає жодного сумніву і є підставою для висновку про актуальність теми даної статті.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Як свідчить світовий досвід, значні зміни в організації виробництва на національному рівні сприяють створенню територіально-галузевих та інтеграційних об'єднань. Ці об'єднання в сільському господарстві надають регіонам, де вони утворюються, велику кількість переваг та можливостей і виступають як важливий інструмент впливу на розвиток сільських територій. Очевидною перевагою є можливість для підприємств та влади працювати спільно над зміцненням місцевої економіки. Така співпраця призводить до більш ефективного використання ресурсів і сприяє розвитку об'єднань.

Загальновідомо [1,3], що ефективність процесу управління будь-яким об'єктом багато в чому залежить від структури системи управління яка може бути в кожному окремому випадку оптимальною та неоптимальною. Загальновідомо також і те, що лише таку систему управління можна вважати оптимальною, за якої має місце оптимальне співвідношення між керуючою підсистемою (суб'єктом управління) та керованою підсистемою (об'єктом управління).

Ведучи мову про систему управління процесом життєдіяльності громади сільської агломерації, треба враховувати особливість суб'єкта управління, яка полягає у тому що він об'єднує в собі державний та недержавний менеджменти. Ця обставина висуває перед об'єктом управління ряд вимог серед яких найбільш важливою є здатність сприймати впливи державного та недержавного менеджменту із зовнішнього середовища та трансформувати їх в менеджмент внутрішнього середовища – у практичний менеджмент.

Цілі статті полягають в ознайомленні з процесом моделювання недержавного менеджменту на прикладі конкретного адміністративного району Лівобережного Лісостепу України – Богодухівського району Харківської області.

Виклад основного матеріалу. Прикладом проектних пророблень щодо формування раціональної системи управління процесом соціально-економічної реструктуризації внутрішнього середовища сільської агломерації Лівобережного Лісостепу України може послугувати проект формування цілісної збалансованої системи управління для Губарівсько-Дмитрівської укрупненої сільської агломерації Богодухівського району Харківської області. Проект розроблявся на кафедрі організації виробництва, бізнесу та менеджменту Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. Губарівсько-Дмитрівську укрупнену сільську агломерацію заплановано сформувати у ході здійснення адміністративно-управлінської реформи існуючих в даний час п'яти сільських агломерацій, яка зараз знаходиться під юрисдикцією Губарівської, Полково-Микитівської, Гутянської, Купеваської та Дмитрівської сільських рад, які контролюють 9757,3 га ріллі та нараховують 6243 чол. населення. Підприємницький сектор контролює 8325,9 га ріллі.

Передбачається, що ця укрупнена агломерація спеціалізуватиметься на виробництві яловичини. В межах майбутньої сільської агломерації в даний час розташовані 25 господарюючих суб'єктів аграрного профілю. Найбільшими за площею ріллі є ТОВ

СП«Родіна»(1335,6 га), та СФГ«Промінь»(2773 га), а найменшим – СФГ «Алекс»(3,3 га) та ФГ «Тризна»(3,8 га). Їх господарські центри знаходяться відповідно на території сучасної Гутянської сільської Ради, Губарівської сільської ради і на території сучасної Дмитрівської сільської Ради.

Організаціями-учасниками кластерного об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» є організації аграрного профілю, які після входження до його складу зберігатимуть майнову, економічну та фінансову самостійність. Тому система виробничих та господарських зв'язків може базуватися виключно на контрактних засадах.

Можливість створення кластерного об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» передбачена чинним законодавством України. Так у главі 12 Господарського Кодексу йдеться про організаційно-правові засади створення об'єднання підприємств які поділяються на два види:

- господарські об'єднання;
- державні (комунальні) господарські об'єднання.

Цілоком зрозуміло що кластерне об'єднання має відноситися до числа господарських об'єднань. Воно буде створене за ініціативою згаданих вище шести організацій-засновників на добровільних засадах з метою об'єднання своєї господарської діяльності. Кластерне об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» діятиме на основі установчого договору та статуту, які затверджуватимуть організації-учасники.

Все сказане вище про кластерне об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» дозволяє прийти до висновку, що воно має бути договірним об'єднанням створеним на основі поєднання виробничих і комерційних інтересів організацій-учасників з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожної організації-учасника органом управління кластерного об'єднання яким буде виконавча рада, очолювана директором-координатором.

Кожна організація-учасник кластерного об'єднання буде мати право:

– добровільно вийти з об'єднання на умовах і в порядку, визначених установчим договором та статутом кластерного об'єднання;

– бути членом інших об'єднань;

– одержувати від виконавчої ради в установленому порядку інформацію, пов'язану з інтересами учасника;

– одержувати частину прибутку від діяльності кластерного об'єднання відповідно до його статуту.

Вищим органом управління справами кластерного об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» установчими документами визначено Збори повноважних представників організацій-засновників об'єднання.

Згідно із чинним законодавством збори повноважних представників організацій-учасників утворюють наглядову раду, виконавчу раду та ревізійну комісію. Нижче приведена стисла характеристика повноважень цих інститутів.

Наглядова рада.

Важливим покликанням наглядової ради є виконання частини функцій які відносяться до компетенції зборів повноважних представників організацій-учасників які, як відомо, скликаються один раз на рік. А планові засідання наглядової ради згідно з чинним законодавством, мають відбуватися щомісяця протягом періоду між зборами повноважних представників. Ця обставина зумовлює надзвичайну важливість вибору претендента на посаду голови наглядової ради та формування його статусу і повноважень. Для умов кластерного об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» ми рекомендуємо впровадження посади голови наглядової ради на громадських засадах. Разом з тим можливі випадки коли в господарських об'єднаннях великого розміру, у стратегічних альянсах зокрема, доцільним є впровадження посади голови наглядової ради який функціонує у режимі вивільненого керівника сфери управління. Є випадки коли наглядовою радою керує не лише вивільнений голова, а ще й декілька вивільнених його заступників. Голова наглядової ради обирається простою більшістю голосів на першому установчому засіданні наглядової ради після затвердження зборами повноважних представників її складу з числа її членів. Він підзвітний лише цим останнім.

Виконавча рада.

Важливим покликанням виконавчої ради є поточна діяльність, орієнтована на підготовку рішень щодо створення умов для реалізації рішень зборів повноважних представників організацій-учасників об'єднання. та рішень прийнятих наглядовою радою.

Виконавчу раду кластерного об'єднання «Губарівсько-Дмитрівське» має очолювати директор-координатор. Передбачається, він не може бути представником жодної з організацій-учасників об'єднання і має функціонувати у режимі найманого за контрактом топ-менеджера [top[англ.top] – морський термін, що перекладається як вершина, верхній кінець будь-якого об'єднання. В даному випадку

«топ» - верховний, головний. Підпорядковується директор-координатор лише голові наглядової ради. Його ділові комунікаційні зв'язки із першими керівниками організацій-учасників кластерного об'єднання є чисто функціональними, тобто обмеженими такими напрямками недержавного менеджменту як:

- стратегічний менеджмент;
- інноваційний менеджмент;
- інвестиційний менеджмент.

Для виконання функцій, що передбачені згаданими вище напрямками рекомендується створення робочого апарату виконавчої ради який має включати спеціалізовані служби. Ведучи мову про робочий апарат виконавчої ради, треба нагадати про існування у практичному житті трьох варіантів делегування повноважень робочому апарату господарських об'єднань

Варіант 1 створюється повнокомплектна виконавча дирекція (адміністрація) господарського об'єднання, включаючи робочий апарат виконавчої ради, у зв'язку з цим вона буде здатна забезпечити виконання всіх без винятку напрямків недержавного менеджменту в межах господарського об'єднання. Вузким місцем цього варіанту є високі витрати на утримання цієї управлінської надбудови., які будуть вимушені відшкодувати організації-учасники об'єднання.

Варіант 2 Функції робочого апарату виконавчої ради покладаються на виконавчу дирекцію (адміністрацію) однієї з організацій-учасників господарського об'єднання. Як правило це організація-учасник найбільша за розмірами. В таких випадках повноваження директора-координатора будуть обмежені голосуванням на засіданнях виконавчої ради та моніторингом виконання їх рішень.

Варіант 3. На робочий апарат виконавчої ради господарського об'єднання покладаються деякі ключові напрямки недержавного менеджменту згадані вище. За цієї ж умови всі інші напрямки недержавного менеджменту мають бути покладені на виконавчу дирекцію (адміністрацію) найбільшої за розміром організації-учасника господарського об'єднання. До їх числа відносяться :

- маркетинг;
- менеджмент персоналу;
- фінансовий менеджмент;
- операційний менеджмент

Ревізійна комісія

Покликанням ревізійної комісії є контроль за фінансово-господарською діяльністю виконавчої ради кластерного об'єднання. Порядок діяльності ревізійної комісії та її кількісний склад затверджуються зборами повноважних представників організацій-учасників згідно із статутом об'єднання. Голова ревізійної комісії обирається простою більшістю голосів на першому установчому засіданні ревізійної комісії після затвердження зборами повноважних представників її складу з числа її членів. Він підвітний цим останнім..

Висновки:

1. Жодне з різновидів об'єднань не може існувати без власної системи управління, здатної здійснювати якісний менеджмент.
2. Завдяки створенню кластерних об'єднань, місцева влада та підприємства зможуть спільно покращити стан місцевої економіки
3. Вищим органом управління кластерного об'єднання «Губарівсько-Дмигріївське» визначено Збори повноважних представників організацій-засновників об'єднання.
4. Збори повноважних представників організацій-учасників утворюють наглядову раду, виконавчу раду та ревізійну комісію.

Література.

1. Турченко М.М. Стратегічна організаційно-економічна реструктуризація організацій аграрного сектора: Монографія.-Харків; ТОВ «ЕДЕНА», - 537с.
2. Кропивко М.Ф. Удосконалення системи державного і регіонального управління соціально-спрямованим агропромисловим виробництвом //Економіка АПК.-2008.-№2. с.25-30.
3. Менеджмент: Навчальний посібник / за ред.. к.е.н. С.І. Михайлова – Вінниця: Нова книга, 2006. – 416с.
4. Стратегический менеджмент/ Под ред.. А.Н.Петрова – СПб.: Питер,2008 – 496 с. ил. – (Серия «Учебник для вузов»).
5. Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник-2-е изд., перераб. и доп. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995.-480с.

Науковий керівник – Турченко М.М., к.е.н., професор